

İRAN ÜLKE RAPORU

TEKSTİL VE HAMMADDELERİ SEKTÖRÜ

İTKİB Genel Sekreterliği
Tekstil, Deri ve Halı Ar-Ge ve Mevzuat Şubesi
EKİM 2016

İÇİNDEKİLER

İRAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	3
Giriş.....	3
Temel Göstergeler.....	4
Nüfus Yapısı.....	5
Ekonomi.....	7
Sanayi.....	8
Tarım.....	8
İmalat sanayi.....	9
El sanatları.....	10
Hizmet sektörü.....	10
Perakende sektörü.....	10
Dış Ticaret Politikası.....	11
İhracat ve gümrükleme.....	11
İRAN'IN DIŞ TİCARETİ.....	14
Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat.....	15
En Fazla İhraç Edilen Ürünler.....	16
En Fazla İhraç Edilen Ülkeler.....	16
İRAN'IN TEKSTİL ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİ.....	14
En Çok Tekstil İthal Edilen Ülkeler.....	15
En Çok İthal Edilen Tekstil Ürünleri.....	16
İRAN'IN ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA TEKSTİL İTHALATI.....	17
İran'ın Elyaf İthalatı.....	19
İran'ın İplik İthalatı.....	19
İran'ın Dokuma Kumaş İthalatı.....	20
İran'ın Örme Kumaş İthalatı.....	21
İran'ın Ev Tekstili İthalatı.....	22
İran'ın Teknik Tekstil İthalatı.....	23
TÜRKİYE – İRAN DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ.....	24
Türkiye - İran Genel Dış Ticareti.....	24

İran'a en fazla ihraç edilen ürünler	26
İran'dan en fazla ithal edilen ürünler	27
TEKSTİL VE HAMMADDELERİNDE TÜRKİYE VE İRAN DIŞ TİCARETİ	28
Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatında İran'ın yeri.....	28
Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ithalatında İran'ın yeri	29
Yıllar bazında İran ile tekstil ve hammaddeleri dış ticareti.....	29
İran'a Tekstil ve Hammaddeleri İhracatında Ürünler.....	31
En Fazla ihraç edilen tekstil ürünleri	31
Ürün grupları bazında tekstil ve hammaddeleri ihracatı.....	32
İran'dan Tekstil ve Hammaddeleri İthalatında Ürünler	33
En fazla ithal edilen tekstil ürünleri.....	33
Ürün grupları bazında tekstil ve hammaddeleri ithalatı	34
HAZIR GİYİM VE KONFEKSİYONDA TÜRKİYE VE İRAN DIŞ TİCARETİ.....	35
Türkiye'nin Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatında İran'ın Yeri.....	35
Türkiye'nin Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatında İran'ın Yeri.....	36
Faydalı Adresler.....	37
Kaynakça	37

GİRİŞ

Resmi adı “İran İslam Cumhuriyeti (Jomhuri-ye Eslāmi-ye Irān)” olan İran, Türkiye’nin doğu sınırına komşu bir Güneybatı Asya ülkesidir. İran, güneyde Fars Körfezi ve Umman Körfezi, kuzeyde ise Hazar Denizi ile çevrilidir. İran, Türkiye’nin yanı sıra, Azerbaycan, Ermenistan, Irak, Pakistan, Afganistan ve Türkmenistan ile kara sınırına sahiptir.

İran’ın başkenti Tahran’dır. Tahran’dan sonra diğer önemli şehirleri Meşhed, İsfahan, Tebriz, Kerec ve Şiraz’dır. İran’ın resmî dili Farsçadır, ancak Azerice, Kürtçe, Arapça ve Türkmence ülkede yoğun olarak konuşulan diğer dillerdir. Şii İslamiyet ülkenin resmî dinidir ve halkın %90’ı bu dine mensuptur.

İran 1.648.195 kilometrekarelik yüzölçümü ile dünyanın 18’inci geniş ülkesidir ve yüzölçümü Türkiye’den büyük olan Türkiye’nin tek komşu ülkesidir. Ülke topraklarının önemli bir kısmını dağlık alanlar oluşturmaktadır. Kafkas, Zagros ve Elburz sıradağları ile nüfusun yoğun olarak bulunduğu Batı bölgesi ülkenin en dağlık kesimidir. Elburz sıradağları içinde yer alan Demavent Dağı 5,604 m yüksekliği ile yalnız İran’ın değil, Hindukuş Dağlarının batısındaki Avrasya topraklarının en yüksek dağıdır. Ülkede yükseklikleri yer yer 5000 metreye yaklaşan dağ sıraları iç bölgelerde çok sert bir kara ikliminin yaşanmasına neden olmaktadır.

İran’ın iç bölgelerinde geniş çöl alanları bulunur. Ülkenin doğusunun büyük kısmında, kuzey orta bölgesinde ülkenin en büyük çölü olan Kebir Çölü (Deşt-i Kebir) ve güneyinde ise Lut Çölü (Deşt-i Lut) gibi çöl havzaları ve bazı tuz gölleri bulunmaktadır. Bunun nedeni, dağ sıralarının bu bölgelere yağmur bulutlarının ulaşmasını engelleyecek kadar yüksek olmasıdır. Büyük ovalar yalnızca Hazar Denizi kıyısında ve Basra Körfezi’nin kuzey ucunda İran’ın Şatt-ül-Arap (Arvand Rūd) nehri deltasındaki sınırları boyunca bulunmaktadır. Küçük, düzensiz ovalar ise Basra Körfezi’nin Hürmüz Boğazı ve Umman Körfezine bakan kıyılarındadır.

TEMEL GÖSTERGELER

İran, yaklaşık 79 milyon nüfusu ve 415 milyar Dolar gayri safi milli hasılası ile dünyada ve bölgesinde önde gelen ülkelerden biridir. Aşağıda verilen temel ekonomik göstergeler, İran ekonomisi hakkında bilgi vermektedir.

RESMİ ADI	İRAN İSLAM CUMHURİYETİ
BAŞKENTİ	TAHRAN
YÜZÖLÇÜMÜ	1.648.195 KM ²
NÜFUS	79 MİLYON (2016 TAHMİNİ)
ORTALAMA YAŞAM SÜRESİ	71,4
ORTALAMA YAŞ	29,4
PARA BİRİMİ	RİYAL VE TÜMEN (1 TÜMEN=10 RİYAL)
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA	387,6 MİLYAR \$ (2015)
KİŞİ BAŞINA MİLLİ GELİR	\$ 17.300 (2014)
GSYH BÜYÜME HIZI	% 36 (2015)
SEKTÖRLERE GÖRE GSMH	TARIM % 9,2 SANAYİ % 38,8 HİZMET % 51,9
SANAYİ ÜRETİMİ BÜYÜME HIZI	% 2,7 (2015)
FAAL İŞGÜCÜ	29 MİLYON (2015)
İŞSİZLİK ORANI	% 11,8 (EKİM 2016)
SEKTÖRLERE GÖRE İŞGÜCÜ	TARIM % 16,3 SANAYİ % 35,1 HİZMET % 48,6
BAŞLICA İHRACAT ÜRÜNLERİ	MİNERAL YAKIT VE YAĞLAR
BAŞLICA İTHALAT ÜRÜNLERİ	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZANLAR, MAKİNELER

NÜFUS YAPISI

2016 yılı Ekim ayı tahmini verilerine göre İran'ın nüfusu 78,8 milyon kişidir. Yaş ortalamasının 29 olduğu ülkede nüfusun %47'si 25-54 yaş arası nüfustan oluşmaktadır. 55 yaş üstü nüfus, ülke nüfusunun yaklaşık %12'sini ve geri kalan %41 ise 24 yaşından küçük nüfus oluşturmaktadır. Ülke genelinde nüfus artış oranı %1,2'dir.

25-54 yaş arası ülke nüfusunun %49'unu bayan nüfus ve %51'ini ise erkek nüfus oluşturmaktadır. Ülkede okuma-yazma oranı %87'dir ve eğitime önem verilmektedir.

SİYASİ GELİŞMELER

21'inci yüzyılın başlarına kadar farklı hanedanlıklarla yönetilen İran, 1925 yılında Rıza Pehlevi tarafından yapılan devrimle Pehlevi hanedanlığı yönetimine girdi. Rıza Pehlevi yönetiminde, Tahran'da güçlü bir merkezi yönetim kuruldu ve ülkede çeşitli etnik gruplara tanınmış özerklikler kaldırıldı. Aynı zamanda Farsça olmayan dillerin kullanımı yasaklandı ve Farsça'nın kullanımı hem devlet kademesinde hem de toplumda yaygınlaştırılmış oldu.

Rıza Pehlevi, ülkenin ekonomik kalkınmasına yönelik politikalar yürüttü ve ilk demiryolu taşımacılığını ve yapımını başlattı. Ayrıca İran'da yükseköğretimin temelini attı. Ancak II. Dünya Savaşı sırasında İran'ın İngiltere ve SSCB tarafından ülkenin demiryolundan yararlanılmak amacıyla işgal edilmesi Rıza Pehlevi'nin iktidarını sarstı.

İşgalin ardından müttefik güçleri, Rıza Pehlevi'yi yönetimden uzaklaştırarak işgal güçlerinin denetiminde olmak kaydıyla Rıza Pehlevi'nin oğlu Muhammed Rıza Pehlevi'yi iktidara taşıdı.

Rıza Şah olarak da anılan Muhammed Rıza Pehlevi döneminde şehirleşmenin artmasına karşın ekonomik kalkınmanın yeterince sağlanamamış olması ve Rıza Şah'ın darbe girişimlerine karşı takındığı otoriter tutum, ülkedeki sosyal sorunları büyütürken, muhalif akımların ve milliyetçiliğin yükselmesine ve ülkedeki ulema kesiminin bu akımlara destek vermesine yol açtı.

Rıza Şah'ın 1962 yılında ülkede sermaye oluşumunu desteklemek amacıyla uyguladığı "Ak Devrim" adı verilen reformlar, çarşı ya da bazargan adı verilen ve geleneksel olarak İran'ın siyasal, toplumsal yaşamında büyük önem taşıyan küçük ve orta sınıf esnafın, toprak sahiplerinin ve ulemanın tepkisini çekti. Toprak reformu, seçim reformu ve kadınlara oy hakkının tanınması, devlet işletmelerinin hisselerinin belirli oranda satılması gibi düzenlemeleri içeren Ak Devrim, tarıma dayalı ekonomiyi devre dışı bırakıp, toprak sahiplerini sanayi yatırımlarına yönelmeyi ve ülkenin küresel ekonomiye entegrasyonunu hedefliyordu. Bu durum, bireysel toplum ve merkezi hükümet inşası için bir engel olarak görülen çarşı oluşumunu tasfiye etmeyi hedefliyordu.

Söz konusu reformların tehdit ettiği sınıflar ve kadınların oy hakkı başta olmak üzere bazı yeniliklere karşı çıkan ulemanın kurduğu ittifak, yoksul kitlelerin öfkesiyle birleşerek, 1979 yılında gerçekleşen ve İran İslam Devrimi (İran Devrimi) olarak anılan sürecin başlamasına neden oldu.

Seçim reformuna ulemanın tepki göstermesiyle başlayan olaylar sırasında, İran Devrimi'nin manevi önderi haline gelecek din adamı Ayetullah Humeyni, siyasal bir önder olarak öne çıktı. İran Devrimi, 1978 yılının Ocak ayında Rıza Şah karşıtı büyük halk gösterileri ile başladı. Grevler ve gösteriler ülkeyi ve ekonomiyi felç ettikten sonra Rıza Şah, 1979 yılının Şubat ayında ülkeden kaçmak zorunda kaldı. Rıza Şah'ın ülkeden kaçmasıyla Fransa'da sürgünde yaşayan Humeyni, büyük bir halk kitlesinin karşılamasıyla İran'a geri döndü. 1 Nisan 1979'da ise İran İslam Cumhuriyeti kuruldu ve 1979 yılının Aralık ayında ülke teokratik bir anayasayı ve Humeyni'nin ülkenin dini lideri olmasını onaylayarak bugünkü siyasi yapılanmasını oluşturdu.

1970'lerde petrol fiyatlarının aşırı artmasıyla bir yandan toplumdaki modernleşme hamlesini ve sanayi atılımını finanse eden İran, bir yandan da satın aldığı gelişmiş silahlarla askeri güç haline gelerek Basra Körfezi'ndeki askeri varlığını fiilen pekiştiriyordu.

Devrimden sonra İran'ın siyasi ve ekonomik anlamda gelişmesini yavaşlatan en önemli olay, 1980-1988 yılları arasında yaşanan İran-İrak savaşıdır. Bu savaş, her iki ülkeyi de yıpratmış ve İran'ın ekonomik kalkınmasına darbe vurmuştur.

İran'ın ekonomik gelişmesine ve küresel ekonomiye entegrasyonuna engel olan bir diğer gelişme ise İran'ın uyguladığı nükleer programı ve bu program kapsamında uluslararası topluluklarla işbirliği yapmayı reddetmesidir. İran'ın nükleer programının denetimi konusunda yapılan uluslararası müzakerelerin

sonuçsuz kalması üzerine, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından 2006 yılından itibaren alınan çeşitli kararlarla İran için giderek ağırlaşan bir ambargo dönemi başlamıştır.

İran'a yönelik ambargolar, 2015 yılı Temmuz ayında İran'ın 10 yıl süreyle nükleer programını donduracağını taahhüt etmesiyle birlikte kaldırılmıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 5 daimi üyesi ve Almanya ile İran arasındaki anlaşma, İran'ın ABD ile normalleşmesi, uluslararası topluma geri dönmesi ve yaptırımların kalktığı gün 100 milyar dolar değerinde tahmin edilen dondurulmuş mal varlığının ekonomiye geri dönmesi anlamına gelmektedir. Bu açıdan İran, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra küresel sisteme katılan en büyük ekonomi olarak dikkat çekmektedir.

EKONOMİ

İran'ın ekonomisini tarım ve turizm ile doğal gaz ve petrol ihracatı oluşturmaktadır. Dünyanın bilinen petrol rezervlerinin %10'u ve doğal gaz rezervlerinin %15'ine sahip olan İran, enerji devi olarak anılmaktadır. Ülkenin ihracatının ve gelirinin önemli bir bölümünü petrol ve doğal gaz ihracatı oluşturmaktadır.

Geçiş ekonomisi olarak sınıflandırılan İran'da kamu harcamaları ekonominin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Ekonomisinin %60'ı kamu planlaması ile oluşmaktadır.

Satın alma gücü paritesine (PPP) göre dünyanın on sekizinci büyük ve brüt gayri milli üretim gücüne göre de dünyanın yirmi dokuzuncu büyük ekonomisidir. Ülke, yüksek kalkınma potansiyeli ile dikkat çekmektedir.

İran, Goldman Sachs Yatırım Bankası tarafından belirlenen ve ünlü ekonomist Jim O'Neill tarafından incelenen, BRICs ülkeleriyle birlikte gelecek yüzyılda yatırım ve üretim anlamında potansiyeli en yüksek olarak gösterilen "Gelecek Onbir" ülkeleri arasında yer almaktadır. Bu ülkeler, İran'ın yanı sıra Bangladeş, Mısır, Endonezya, Meksika, Nijerya, Pakistan, Filipinler, Türkiye, Güney Kore ve Vietnam'dır.

İran'da Devrim Muhafızlarının ve Bonyad adı verilen ve sayıları 30'u bulan büyük dini vakıfların ekonomideki etkisi büyüktür. Bu vakıfların toplam bütçesi, merkezi hükümet harcamalarının %30'undan fazlasını oluşturmaktadır.

İran ekonomisinin en büyük sıkıntıları olarak ÷lkeledeki bürokratik engeller, sıkı denetim ve kontroller ile yaygın olarak gör÷len rüşvet gösterilmektedir. Bu durum, özel sektörün büyümesini engellemektedir.

İran'da özel sektörün gelişmesine yönelik en kapsamlı mevzuat reformu 2009 yılında hayata geçirilmiştir. Küresel finans pazarlarından nispeten izole bir ekonomiye sahip olan İran, 2008 küresel ekonomik krizinden fazla etkilenmemiştir. Ancak, İran'ın nükleer faaliyetleri gerekçe gösterilerek uygulanan uluslararası ambargo sonucu, ÷lkenin petrol ihracatı yarı yarıya gerilemiş ve İran riyal'i dolar karşısında önemli ölçüde değer kaybetmiştir. Bu dönemde pek çok şirket iflasın eşiğine gelmiş ve ekonomi büyük zarar görmüştür.

2014 yılında işsizlik %14'lerden %11'lere ve enflasyon ise %39'dan %16'ya gerilemiştir. İran'ın eğitimli işgücünün, ekonomideki sıkıntılar ve yetersiz yerli ve yabancı yatırım nedeniyle yurtdışına göç etmeleri, ekonomideki istihdam sorunlarının başında gelmektedir.

SANAYİ

TARIM

İran'da tarım, sanayi üretiminin %9,1'ini karşılamaktadır ve işgücünün %16,3'ü tarımda istihdam edilmektedir. Ülkenin ihracatında petrol ve doğalgazdan sonra en önemli ihracat ürünleri tarım ürünleridir.

İran'ın yüzölçümünün sadece %11'i tarım üretimine elverişlidir ve tarım üretiminin yapıldığı bölgeler ağırlıklıla ÷lkenin kuzeyindeki Hazar Denizi bölgesi ve kuzeybatı ovalarındadır. Ülkede tarım üretimini olumsuz etkileyen unsurların başında toprağın verimsizliği, zayıf tohum kalitesi ve su sıkıntısı gelmektedir. Ancak, ÷lkede son on yılda yeni barajların inşa edilmesi, üretimde modern tekniklerin kullanılmaya başlanması ve arazi reformları ile tarım üretimi verimli hale getirilmektedir.

En fazla üretimi yapılan tarım ürünleri, buğday, pirinç, arpa, mısır, çay, tütün, badem, sumak ve çeşitli baharatlar ile çeşitli sebzelerdir. İran, dünyanın en büyük safran, fıstık ve bal üreticidir. Hurma üretiminde ise dünyada ikinci sırada yer almaktadır.

İran, gıda dışı tarım ve hayvancılık ürünleri arasında yün, deri ve ipek üretiminde ve ayrıca ormancılık ürünleri üretiminde dikkat çekmektedir. Ülkede balık tüketimi çok olmamasına karşın, Hazar Denizi kıyısında gerçekleştirilen balıkçılık faaliyetleriyle dünyanın en büyük havyar üretici olarak öne çıkmaktadır.

İMALAT SANAYİ

İran'da imalat sanayi üretiminde dönüm noktası 1920'li yıllarda büyük ölçekli fabrikaların kurulmasıdır. Ancak İran-İrak savaşında bu fabrikalar ve ülkenin büyük petrol rafineleri önemli ölçüde zarar görmüştür. Son otuz yıl içinde yeniden üretime geçen büyük fabrikaların yanı sıra küçük çaplı fabrikalar da kurulmuş ve ithalata olan bağımlılık azaltılmıştır.

İran'ın en önemli sanayi ürünleri petrokimya ürünleri, çelik ve bakır ürünleridir. İran ayrıca otomobil, elektrikli cihazlar, telekomünikasyon ürünleri, çimento ve sanayi makineleri üreticisidir. İran'ın üretimini yaptığı diğer ürünler kâğıt, plastik ürünleri, işlenmiş gıda, deri ürünleri ve eczacılık ürünleridir. Ülkede ayrıca 400 bin istihdam sayısına sahip büyük tekstil üretim tesisleri bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Örgütü (UNIDO) tarafından yapılan bir araştırmada, İran'da imalat sanayi üretimindeki en büyük engeller olarak denetim kuruluşlarının yetersizliği, yetersiz bankacılık altyapısı, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yeterince bütçe ayrılmaması, yönetim ve organizasyon kapasitesinin kısıtlı olması, yolsuzluk ve rüşvet, vergilendirme sistemindeki aksaklıklar, küresel değer zincirine entegre olamama ve rekabet eksikliği, bürokratik prosedürlerin fazla ve maliyetli olması, fikri mülkiyet haklarının korunmasındaki aksaklıklar, sosyal sermaye ile kültürel değerlerin iş yaşamına yansıtılmaması gösterilmektedir.

Bu problemlere rağmen, İran, petrokimya, eczacılık ürünleri, havacılık, savunma ve ağır sanayi üretiminde bilim ve teknoloji anlamında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. İran, ekonomik yaptırımlara rağmen, yükselen bir sanayi ülkesi olarak dikkat çekmektedir.

EL SANATLARI

İran önemli bir el sanatları geleneğine sahiptir. Fars halıları, seramik, cam ve bakırdan süs eşyaları, deri ürünleri, tekstil ve ahşap ürünleri dünya çapında ilgi görmektedir.

Ülkenin el halıcılığı İslam öncesi dönemlere dayanmaktadır ve özellikle kırsal kesimlerde günümüzde de önemli bir gelir kaynağıdır. 6 milyondan fazla kişi ülkede geçimini dokuma ve el halıcılığı sektöründen sağlamaktadır. Yıllık 500 milyon Dolardan fazla el halısı ihracatı yapılmakta ve ülkenin GSMH'sinin %3'ünü halıcılık sektörü karşılamaktadır.

HİZMET SEKTÖRÜ

1990'lı yıllarda başlayan ekonomik serbestleşme reformlarına rağmen, İran'da kamu harcamaları hala ekonomide önemli bir yer tutmaktadır.

Ülkede hizmet sektörü GSMH'nin %50,3'ünü karşılamaktadır. Hizmet sektöründe, eğitim gibi kamu hizmetleri, turizm, ticaret, profesyonel hizmetler öne çıkmaktadır.

Nakliye ve iletişim hizmetleri, 2013 yılında 46 milyar Dolar değer ile İran'ın GSMH'sinin %6,8'ine karşılık gelmektedir. Bu sektörlerde işgücünün %20'si istihdam edilmektedir.

PERAKENDE SEKTÖRÜ

İran'ın perakende sektörü, çoğunlukla hükümete bağlı büyük kooperatifler ile pazarlarda faaliyet gösteren bağımsız perakendeciler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Gıda sektöründe perakendecilik küçük işletmeler ve sokak marketleri tarafından yapılmaktadır. İran'da büyük hipermarket ve süpermarketlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Ancak son yıllarda bu alanda önemli yatırımlar yapılmaya başlanmıştır. Perakende zincirleri olarak Etko, Refah, Shahrvand ve Hyperstar faaliyet göstermektedir. Ülkedeki elektronik ticaretin değeri ise 1 milyar Doların üzerindedir.

2012 yılı verilerine göre İran'da 77 milyar Dolar değerinde gıda harcaması, 22 milyar Dolar değerinde giyim harcaması ve 18,5 milyar Dolar değerinde

turizm harcaması yapıldı. 2015 yılı için toplam tüketim harcamalarının 180 milyar Dolara yaklaşacağı tahmin edilmektedir.

DIŞ TİCARET POLİTİKASI

İran, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ve Gaz İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün kurucu üyeleri arasındadır.

2005 yılından itibaren Dünya Ticaret Örgütü'nde (DTÖ) gözlemci statüsünde bulunan İran'ın DTÖ üyesi olması halinde önemli bir yatırım ve ticaret merkezi haline gelebileceği tahmin edilmektedir.

1950 yılından İran Devrimi'ne kadar olan dönemde İran'ın ekonomik ve askeri anlamda en fazla işbirliği yaptığı ülke ABD olmasına karşın, günümüzde İran'ın en önemli ticaret ortakları arasında Çin, Hindistan, Almanya, Güney Kore, Japonya, Fransa, Rusya ve İtalya gelmektedir.

İran, Ekonomik İşbirliği Örgütü (ECO) üyesidir. Bölgesel siyasi ve ekonomik işbirliğini arttırmayı hedefleyen bu örgütün diğer üyeleri, Türkiye, Afganistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Pakistan, Türkmenistan, Tacikistan, Özbekistan ve Kazakistan'dır.

İran ile Türkiye arasında 1 Ocak 2015 arasında yürürlüğe giren Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) sayesinde iki ülke arasındaki ticari ilişkiler artmaya başlamıştır. Ürün kapsamı çok kısıtlı olmasına karşın, anlaşma, iki ülke arasında ticaretin resmi kanallarla yapılmasına ve ticaretin kolaylaşmasına zemin hazırlamaktadır.

İHRACAT VE GÜMRÜKLEME

İran'ın DTÖ üyesi olmaması ve ülkede kuralların objektif olarak uygulanmaması, İran'a ihracat prosedürlerinin kayıt dışı yapılmasına yol açmaktadır. Ancak, sınırdan kaçak yolla ithalat eskiden başvurulan bir yöntem olup, günümüzde ithalat çoğunlukla resmi kanallarla yapılmaktadır.

İran'daki ithalatçılar, isimlerinin ve ithalat hacimlerinin hükümet tarafından bilinmesini istememeleri nedeniyle, ithalat ve gümrükleme işlemlerini

farklı kişiler üzerine yapmakta ve daha sonra bu kişilerden ithal edilen mali teslim almaktadır.

İran'a ithalat, Rusya'ya ihracat örneğine benzer şekilde, nakliye ve gümrükleme hizmeti veren İranlı aracı firmalar üzerinden yapılmaktadır. Bu firmalar, nakliye ve gümrükleme maliyetlerini içeren kilo başına fiyat talep etmektedir.

Hükümetin Çin'e ve Rusya'ya yakın olma isteğinin bir sonucu olarak, Çin'den ithalat yapan ve hükümete bağlı aracı firmalar, Çinli tedarikçilerden %70'e varan oranlarda daha düşük fiyat talep etmektedir. Bu durum pazarda Çin'in hâkimiyetini arttırmaktadır. Ancak kalite sorunları nedeniyle İran halkında Çin mallarına karşı tepki oluşmuştur ve Batı ülkeleri ile ilişkilerini güçlendirmek isteyen yeni yönetimle birlikte Çinli tedarikçilere uygulanan bu imtiyazdan vazgeçilmeye başlanmıştır.

İRAN DIŞ TİCARETİ

YILLAR İTİBARIYLA GENEL İHRACAT VE İTHALAT

İran'ın 2011 yılında yaklaşık 116 milyar dolar olan genel ihracatı, 2015 yılına kadar sürekli gerilemiştir. 2015 yılında İran genel ihracatı %40,1 gerileyerek 40 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir.

2011 yılında 59 milyar dolar değerinde olan İran'ın genel ithalatı ise dalgalı bir seyir izlemiş, 2012 yılında %16,7 artan ithalat 2013 yılında %8,4 gerilemiş, 2014 yılında tekrar bir artış yaşayan ithalat 2015 yılı sonu itibariyle %38,7 gerileyerek yaklaşık 45 milyar dolar seviyelerine düşmüştür.

İran'ın Genel Dış Ticareti				
Birim: 1000 \$				
Yıllar	İhracat	Değişim	İthalat	Değişim
2011	115.659.488	31,1%	59.545.412	9,6%
2012	88.701.419	-23,3%	69.518.936	16,7%
2013	67.895.181	-23,5%	63.676.947	-8,4%
2014	67.451.436	-0,7%	72.717.831	14,2%
2015	40.392.936	-40,1%	44.553.313	-38,7%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

İran'ın en fazla ihraç ettiği ürün grubu, 27 milyar dolar ihracat değeri ve toplam ihracattan aldığı %67,7 pay ile Fasıllar 27'de yer alan mineral yakıtlar ve yağlardır.

İran'ın ihracatında öne çıkan diğer ürünler; toplam ihracattan aldığı %7,3 pay ile plastik ve mamulleri, %5,2 pay ile organik kimyasallar, %2,9 pay ile yenilen meyveler ve %2,8 pay ile metal cevheri, cüruf ve küllerdir.

İran'ın En Çok İhraç Ettiği İlk 5 Ürün Grubu / 2015					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2014	2015	Değişim	Pay
'27	Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar	52.055.960	27.334.615	-47,5%	67,7%
'39	Plastik ve Mamulleri	3.280.497	2.952.309	-10,0%	7,3%
'29	Organik Kimyasallar	2.368.317	2.084.654	-12,0%	5,2%
'08	Yenilen Meyveler	1.462.733	1.167.009	-20,2%	2,9%
'26	Metal Cevherleri, Cüruf ve Kül	2.165.557	1.140.441	-47,3%	2,8%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		61.333.064	34.679.028	-43,5%	85,9%
Toplam İhracat		67.451.436	40.392.936	-40,1%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

EN FAZLA İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER

İran'ın en fazla ithal ettiği ürün grubu, 7 milyar dolar ithalat değeri ve toplam ithalattan aldığı %16,1 pay ile Fasıllar 84'de yer alan makine, nükleer reaktör ve kazanlardır.

İran'ın ithalatında öne çıkan diğer ürünler; toplam ithalattan aldığı %8,8 pay ile elektrikli makine ve cihazlar, %7,2 pay ile kara nakil vasıtaları, %6,1 pay ile hububat ürünleri ve %6,0 pay ile demir ve çeliktir.

İran'ın En Çok İthal Ettiği İlk 5 Ürün Grubu / 2015

Birim: 1000 \$

Fasıl No	Tanım	2014	2015	Değişim	Pay
'84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar ve Makinalar	11.885.247	7.153.610	-39,8%	16,1%
'85	Elektrikli Makine ve Cihazlar	7.106.492	3.942.410	-44,5%	8,8%
'87	Kara Nakil Vasıtaları	6.188.375	3.198.383	-48,3%	7,2%
'10	Hububat	4.999.238	2.699.011	-46,0%	6,1%
'72	Demir ve Çelik	3.138.923	2.652.894	-15,5%	6,0%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		33.318.275	19.646.308	-41,0%	44,1%
Toplam İthalat		72.717.831	44.553.313	-38,7%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

İRAN'IN TEKSTİL ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİ

İran'ın tekstil ürünleri ihracatı 2011-2015 yılları arasında sadece 2013 yılında artış göstermiş onun haricindeki bütün yıllar gerileme eğilimi devam etmiştir. 2011 yılında %2,2 gerileyerek yaklaşık 187 milyon dolar değerinde gerçekleşen İran tekstil ihracatı, 2015 yılında %24,1 gerilemeyle yaklaşık 59 milyon dolara kadar gerilemiştir.

Öte yandan, İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatı 2011 yılından itibaren artış eğilimindedir. İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatında son 5 yılda sadece 2015 yılında %31,2 gerileme görülmüştür. 2011 yılında yaklaşık 1,3 milyar dolar olan tekstil ithalat değeri, 2014 yılına kadar %65'e varan artışlarla yükselmiş, 2014 yılında 3,0 milyar dolar seviyesine gelmiştir. 2015 yılında ise İran tekstil ithalatı %31,2 oranında gerileme ile 2,0 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir.

İran'ın Tekstil ve Hammaddeleri Genel Dış Ticareti

Birim: 1000 \$

Yıllar	İhracat	Değişim	İthalat	Değişim
2011	186.723	-2,2%	1.325.003	14,8%
2012	77.512	-58,5%	2.194.485	65,6%
2013	124.808	61,0%	2.761.820	25,9%
2014	82.256	-55,9%	3.010.748	9,0%
2015	58.835	-24,1%	2.072.853	-31,2%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

EN ÇOK TEKSTİL İTHAL EDİLEN ÜLKELER

2015 yılında 2 milyar dolar değerinde tekstil ve hammaddeleri ürünü ithal eden İran'ın en fazla ithalat yaptığı ülkeler; Çin, Türkiye, Hindistan, Almanya ve Güney Kore olarak sıralanmaktadır.

İran, Çin'den 2015 yılında 1,2 milyar dolar değerinde tekstil ürünü ithal etmiştir. İran'ın Çin'den yaptığı ithalat; bir önceki yıla göre %10,7 oranında artmış ve İran'ın toplam tekstil ithalatında Çin'in payı %60,5 olarak hesaplanmıştır.

Çin'in tekstil ve hammaddeleri ithalatında ikinci sırada yer alan tedarikçi ülke, yaklaşık 339 milyon dolar değerinde ithalatı ve toplamdan aldığı %16,3 pay ile Türkiye'dir. 2015 yılında İran'ın Türkiye'den tekstil ve hammaddeleri ithalatı bir önceki yıla göre %1,4 artmıştır.

Hindistan %11 oranında pay ve %3,9 oranında artış 228 milyon dolara ulaşan ithalat değeri ile İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatında üçüncü büyük tedarikçi konumundadır.

İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatında diğer önemli tedarikçi ülkeler ise %3,6 pay ve yaklaşık 74 milyon dolar değerinde ithalat ile Almanya, %2,7 pay ve yaklaşık 57 milyon dolar değerinde ithalat ile Güney Kore olarak sıralanmaktadır.

İran'ın En Çok Tekstil Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Çin	1.133.842	1.254.738	10,7%	60,5%
Türkiye	333.965	338.628	1,4%	16,3%
Hindistan	219.821	228.376	3,9%	11,0%
Almanya	80.178	73.962	-7,8%	3,6%
Güney Kore	84.122	56.677	-32,6%	2,7%
Tayvan	108.434	30.623	-71,8%	1,5%
Tayland	17.405	11.906	-31,6%	0,6%
Belarus	13.278	11.675	-12,1%	0,6%
Endonezya	22.834	9.460	-58,6%	0,5%
Avusturya	7.460	9.411	26,2%	0,5%
İlk 10 Ülke Toplamı	2.021.339	2.025.456	0,2%	97,7%
Toplam Tekstil İthalatı	3.010.748	2.072.853	-31,2%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

EN ÇOK İTHAL EDİLEN TEKSTİL ÜRÜNLERİ

2015 yılında İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatında en fazla ithal edilen ürünler incelendiğinde, dünyadan en fazla 5407 GTP başlıklı sentetik filament ipliklerden dokunmuş mensucat ithal ettiği görülmektedir. İran'ın toplam tekstil ve hammaddeleri ürünleri ithalatının %20'sini oluşturan sentetik filament ipliklerden dokunmuş mensucat ithalatı bir yıl öncesine göre %58,5 gerileyerek 395 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

İran'ın tekstil ve hammaddeleri ürünleri ithalatında öne çıkan diğer önemli ürünler; dikiş ipliği hariç sentetik filament iplikleri; dokunmuş kadife, pelüş ve tırtıl mensucat; plastik, emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya plastikle lamine edilmiş mensucat ve dikiş ipliği hariç sentetik devamsız liflerden iplikler olmuştur.

İran'ın En Çok İthal Ettiği İlk 5 Tekstil Ürünü / 2015					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2014	2015	Değişim	Pay
'5407	Sentetik Filament İpliklerden Dokunmuş Mensucat	951.557	395.179	-58,5%	19,1%
'5402	Sentetik Filament İplikleri (Dikiş İpliği Hariç)	152.714	101.424	-33,6%	4,9%
'5801	Dokunmuş Kadife, Pelüş ve Tırtıl Mensucat	115.478	100.719	-12,8%	4,9%
'5903	Plastik Emdirilmiş, Sıvanmış, Kaplanmış veya Plastikle Lamine Edilmiş Mensucat	123.944	99.872	-19,4%	4,8%
'5509	Sentetik Devamsız Liflerden İplikler (Dikiş İpliği Hariç)	68.272	96.881	41,9%	4,7%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		1.411.965	794.075	-43,8%	38,3%
Toplam Tekstil Ürünleri İthalatı		3.010.748	2.072.853	-31,2%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

İran'ın toplam tekstil ve hammaddeleri ürünleri ithalatının %4,7'sini oluşturan dikiş iliği hariç sentetik devamsız liflerden iplik ithalatı bir yıl öncesine göre %41,9 oranında artarak yaklaşık 97 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

İran'ın toplam tekstil ve hammaddeleri ithalatı içerisinde bir önceki yıla göre en gazla gerileme %58,5 oranında gerilemeyle sentetik filament ipliklerden dokunmuş mensucat ve artış yaşanan tek ürün grubu ise %41,9 oranında artışla dikiş ipliği hariç sentetik devamsız liflerden iplikler olmuştur.

İRAN'IN ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA TEKSTİL İTHALATI

İran'ın ithal ettiği tekstil ve hammaddeleri ürünleri incelendiğinde, 710 milyon dolar ile en fazla dokuma kumaş ithal ettiği görülmektedir. İran'ın bu ürünlerdeki ithalatı 2015 yılında bir önceki yıla göre %45,7 oranında gerilemiştir.

İran'ın tekstil ürünleri ithalatında ikinci önemli ürün grubu, 2015 yılında %32,1 oranında gerilemeyle 389 milyon dolar değerinde ithalat yapılan teknik tekstil ürünleridir.

İran'ın tekstil ürünleri ithalatında 291 milyon dolar değerinde ithalat ile iplik üçüncü sırada yer almaktadır. İplik; İran'ın tekstil ve hammaddeleri ithalatından %14,1 pay almaktadır.

İran, 2015 yılında bir önceki yıla göre %31,1 gerilemeyle yaklaşık 200 milyon dolar elyaf, %26,9 gerilemeyle yaklaşık 191 milyon dolar örme kumaş ve %32,1 gerilemeyle yaklaşık 161 milyon dolar değerinde ev tekstili ürünleri ithal etmiştir.

İran'ın Ürün Grupları Bazında Tekstil Ürünleri İthalatı / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Elyaf	289.808	199.547	-31,1%	9,6%
İplik	349.579	291.426	-16,6%	14,1%
Dokuma Kumaş	1.308.864	710.407	-45,7%	34,3%
Örme Kumaş	261.117	190.983	-26,9%	9,2%
Toplam Tekstil İthalatı	3.010.748	2.072.853	-31,2%	100%
Ev Tekstili	192.778	160.620	-16,7%	-
Teknik Tekstil	573.301	389.467	-32,1%	-

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Not: Ev tekstili ve teknik tekstil ürün gruplarında diğer sanayi ürünlerinin de yer alması nedeniyle toplam tekstil ithalatı içinde payları hesaplanmamıştır.

İran'ın toplam tekstil ve hammaddeleri ithalatının alt ürün gruplarına bakıldığında; 2015 yılında bir önceki yıla göre en fazla gerileme kaydeden ürün grubu dokuma kumaş olurken, artış kaydeden herhangi bir ürün grubu gözlemlenmemiştir.

İRAN'IN EYLAF İTHALATI

2015 yılında İran'ın iplik ithalatında en önemli tedarikçi ülke %34,2 pay ile Hindistan olup, bu ülkeden bir önceki yıla göre %5,1 artışla 68 milyon dolar değerinde iplik ithal edilmiştir.

İran'ın iplik ithalatında Hindistan'dan sonra en önemli tedarikçisi Tayvan'dır. İran, Tayvan'dan yaptığı iplik ithalatında %14 paya sahiptir. Tayvan'dan ithalatta bir önceki yıla göre %60,8 gerileme yaşanarak yaklaşık 28 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye, %11,2 pay ve 22 milyon dolar ithalat değeri ile iplik ürününde İran'ın üçüncü büyük tedarikçisi konumundadır. İran'ın 2015 yılında Türkiye'den yaptığı ithalat bir önceki yıla göre %17804 oranında artarak 125 bin dolar ihracattan 22 milyon dolar seviyesine gelmiştir.

Bu ürün grubunda İran'ın diğer önemli tedarikçileri %9,3 pay ile Güney Kore, %7,1 pay ile Çin, %5,5 pay ile Belarus, %4,7 oranında pay ile Avusturya ve %3,5 pay ile Yeni Zelanda'dır.

İran'ın En Çok Elyaf İthal Ettiği Ülkeler / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Hindistan	64.892	68.223	5,1%	34,2%
Tayvan	71.389	27.971	-60,8%	14,0%
Türkiye	125	22.381	17804,8%	11,2%
Güney Kore	34.842	18.504	-46,9%	9,3%
Çin	20.868	14.193	-32,0%	7,1%
Belarus	11.948	11.049	-7,5%	5,5%
Avusturya	7.445	9.402	26,3%	4,7%
Yeni Zelanda	5.910	6.996	18,4%	3,5%
Endonezya	13.727	4.573	-66,7%	2,3%
Uruguay	3.524	3.297	-6,4%	1,7%
İlk 10 Ülke Toplamı	234.670	186.589	-20,5%	93,5%
Toplam Elyaf İthalatı	289.808	199.547	-31,1%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

İRAN'IN İPLİK İTHALATI

2015 yılında İran'ın iplik ithalatında en önemli tedarikçi ülke %41,4 pay ile Çin olup, bu ülkeden bir önceki yıla göre %2,5 artış ile yaklaşık 121 milyon dolar değerinde iplik ithal edilmiştir.

Türkiye, %21,7 pay ve 63 milyon dolar ithalat değeri ile iplik ürününde İran'ın ikinci büyük tedarikçisi konumundadır. İran'ın 2015 yılında Türkiye'den yaptığı ithalat bir önceki yıla göre %30,4 oranında artmıştır.

Hindistan, %21,3 pay ve 62 milyon dolar ithalat değeri ile bu ürün grubunda İran'ın üçüncü büyük tedarikçisidir. İran'ın Hindistan'dan yaptığı ithalat bir önceki yıla göre %37,6 oranında gerilemiştir.

İran'ın iplik ithalatında en büyük dördüncü tedarikçisi Güney Kore'dir. İran'ın iplik ithalatında %9,5 paya sahip Güney Kore, bir önceki yıla göre %19,8 gerilemeyle yaklaşık 28 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir.

İran'ın En Çok İplik İthal Ettiği Ülkeler / 2015					
Birim: 1000 \$	Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
	Çin	117.602	120.591	2,5%	41,4%
	Türkiye	48.452	63.191	30,4%	21,7%
	Hindistan	99.731	62.186	-37,6%	21,3%
	Güney Kore	34.334	27.553	-19,8%	9,5%
	Almanya	15.903	13.816	-13,1%	4,7%
	Rusya	645	1.233	91,2%	0,4%
	Tayvan	25.408	692	-97,3%	0,2%
	Belarus	1.330	625	-53,0%	0,2%
	Endonezya	1.116	607	-45,6%	0,2%
	İtalya	430	360	-16,3%	0,1%
	İlk 10 Ülke Toplamı	344.951	290.854	-15,7%	99,8%
	Toplam İplik İthalatı	349.579	291.426	-16,6%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Bu ürün grubunda İran'ın diğer önemli tedarikçileri %4,7 pay ile Almanya, %0,4 pay ile Rusya, %0,2 pay ile Tayvan, Belarus, Endonezya ve %0,1 pay ile İtalya'dır.

İRAN'IN DOKUMA KUMAŞ İTHALATI

2015 yılında İran'ın dokuma kumaş ithalatındaki en önemli tedarikçisi %80,8 oranında pay ile Çin olmuştur. Bu ülkeden 2015 yılında bir önceki yıla göre %36,9 artışla yaklaşık 574 milyon dolar değerinde dokuma kumaş ithal edilmiştir.

İran'ın dokuma kumaş ithalatındaki en önemli ikinci tedarikçisi %12 pay ve bir önceki yıla göre %3,8 gerilemeyle 85 milyon dolar ithalat gerçekleştirdiği Türkiye olmuştur.

Hindistan, İran'ın dokuma kumaş ithalatında %4,9 pay ile üçüncü sırada yer almaktadır. İran, Hindistan'dan bir önceki yıla göre %20,1 gerilemeyle 35 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir.

Çin, Türkiye ve Hindistan; İran'ın dokuma kumaş ithalatının %97,7'sini oluşturan üç ülke olarak dikkat çekmektedir.

İran'ın En Çok Dokuma Kumaş İthal Ettiği Ülkeler / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Çin	419.387	573.937	36,9%	80,8%
Türkiye	88.595	85.240	-3,8%	12,0%
Hindistan	43.916	35.089	-20,1%	4,9%
Endonezya	6.141	4.154	-32,4%	0,6%
Tayland	5.637	3.959	-29,8%	0,6%
Güney Kore	4.901	3.294	-32,8%	0,5%
Umman	N/A	1.009	N/A	0,1%
Azerbaycan	2.530	534	-78,9%	0,1%
Tayvan	371	472	27,2%	0,1%
İtalya	1.490	443	-70,3%	0,1%
İlk 10 Ülke Toplamı	572.968	708.131	23,6%	99,7%
Toplam Dokuma Kumaş İthalatı	1.308.864	710.407	-45,7%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Dokuma kumaş ithalatında İran'ın diğer tedarikçileri %0,6 pay ile Endonezya ve Tayland, %0,5 pay ile Güney Kore ve %0,1 pay ile Umman, Azerbaycan, Tayvan ve İtalya'dır.

İRAN'IN ÖRME KUMAŞ İTHALATI

2015 yılında İran'ın örme kumaş ithalatında en önemli tedarikçisi %86,4 pay ile Çin olmuştur. İran 2015 yılında bu ülkeden bir önceki yıla göre %9,7 artış ile 165 milyon dolar değerinde örme kumaş ithal etmiştir.

İran, Türkiye'den 2015 yılında bir önceki yıla göre %30,2 gerilemeyle 22 milyon dolar değerinde örme kumaş ithal etmiştir. Türkiye İran'ın %11,7 pay ile en büyük ikinci örme kumaş tedarikçisidir.

Güney Kore %1,8 pay ve 3 milyon dolar ihracat değeri ile İran'ın en büyük üçüncü tedarikçisi konumundadır. İran'ın Güney Kore'den tedarik ettiği örme kumaş ithalatı bir önceki yıla göre %16,6 oranında gerilemiştir.

Çin, Türkiye ve Güney Kore; İran'ın örme kumaş talebinin neredeyse tamamını karşılayan üç ülke olarak dikkat çekmektedir.

İran'ın En Çok Örme Kumaş İthal Ettiği Ülkeler / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Çin	150.436	165.043	9,7%	86,4%
Türkiye	31.944	22.288	-30,2%	11,7%
Güney Kore	4.082	3.403	-16,6%	1,8%
Tayland	-	84		0,0%
Hindistan	125	54	-56,8%	0,0%
Almanya	238	39	-83,6%	0,0%
İtalya	74	25	-66,2%	0,0%
Gürcistan	-	13		0,0%
Fransa	-	9		0,0%
İspanya	4	8	100,0%	0,0%
İlk 10 Ülke Toplamı	186.903	190.966	2,2%	99,99%
Toplam Örme Kumaş İthalatı	261.117	190.983	-26,9%	100%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Bu ürün grubunda İran'ın diğer tedarikçileri; Tayland, Hindistan, Almanya, İtalya, Gürcistan, Fransa ve İspanya olmuştur.

İRAN'IN EV TEKSTİLİ İTHALATI

2015 yılında İran'ın ev tekstili ithalatında en önemli tedarikçisi %75,3 pay ile Çin olmuştur. İran'ın 2015 yılında bu ülkeden yaptığı ithalat bir önceki yıla göre %3,8 artışla yaklaşık 121 milyon dolar olmuştur.

Tablodan da görüleceği üzere, 2015 yılında Türkiye, İran'ın ikinci büyük ev tekstili tedarikçisi olmuştur. İran'ın Türkiye'den yaptığı ev tekstili ithalatı 2014 yılına göre %27,2 oranında artarak 31 milyon dolara yükselmiştir.

Hindistan, İran'ın ev tekstili tedarikinde en büyük üçüncü ithalatçısı konumundadır. İran'ın ev tekstili ithalatında Hindistan'ın payı %3,9'dur. Hindistan'ın ithalatı bir önceki döneme göre %6 artarak 6 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Çin, Türkiye ve Hindistan; İran'ın ev tekstili ithalatının yaklaşık %99'unu tedarik eden ülkeler olarak dikkat çekmektedir.

İran'ın En Çok Ev Tekstili İthal Ettiği Ülkeler / 2015					
Birim: 1000 \$	Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
	Çin	116.486	120.939	3,8%	75,3%
	Türkiye	24.664	31.361	27,2%	19,5%
	Hindistan	5.874	6.224	6,0%	3,9%
	İtalya	186	532	186,0%	0,3%
	Almanya	408	231	-43,4%	0,1%
	Kuveyt	247	218	-11,7%	0,1%
	Pakistan	-	215		0,1%
	İngiltere	52	169	225,0%	0,1%
	Endonezya	689	122	-82,3%	0,1%
	Hollanda	11	96	772,7%	0,1%
	İlk 10 Ülke Toplamı	148.617	160.107	7,7%	99,7%
	Toplam Ev Tekstili İthalatı	192.778	160.620	-16,7%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Bu ürün grubunda İran'ın diğer tedarikçileri; İtalya, Almanya, Kuveyt, Pakistan, İngiltere, Endonezya ve Hollanda olmuştur.

İRAN'IN TEKNİK TEKSTİL İTHALATI

2015 yılında İran'ın teknik tekstil ithalatında en önemli tedarikçisi %56,6 pay ile Çin olmuştur. İran 2015 yılında bu ülkeden %20,1 gerilemeyle 220 milyon dolar değerinde teknik tekstil ithal etmiştir.

İran 2015 yılında Hindistan'dan yaklaşık 59 milyon dolar değerinde teknik tekstil ithal ederken, bir önceki yıla göre teknik tekstil ithalatını %145,9 oranında arttırmıştır. Hindistan'ın İran teknik tekstil pazarından aldığı pay %15,1'dir.

İran, Türkiye'den 2015 yılında bir önceki yıla göre %27,9 gerilemeyle 45 milyon dolar değerinde teknik tekstil ithal etmiştir. Türkiye, İran teknik tekstil pazarından %11,7 pay almakta olup, söz konusu ülkenin on üçüncü büyük teknik tekstil tedarikçi ülkesi olmuştur.

Çin, Hindistan ve Türkiye; İran teknik tekstil pazarının %83'ünü tedarik ederek dikkat çekmektedir.

İran'ın En Çok Teknik Tekstil İthal Ettiği Ülkeler / 2015				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2014	2015	Değişim	Pay
Çin	275.970	220.388	-20,1%	56,6%
Hindistan	23.893	58.743	145,9%	15,1%
Türkiye	62.969	45.375	-27,9%	11,7%
Güney Kore	37.200	21.074	-43,3%	5,4%
Tayland	7.073	6.884	-2,7%	1,8%
İtalya	4.790	6.642	38,7%	1,7%
Almanya	9.068	5.597	-38,3%	1,4%
Suudi Arabistan	6.697	4.209	-37,2%	1,1%
Tayvan	40.725	3.857	-90,5%	1,0%
Belçika	3.267	2.355	-27,9%	0,6%
İlk 10 Ülke Toplamı	471.652	375.124	-20,5%	96,3%
Toplam Teknik Tekstili İthalatı	573.301	389.467	-32,1%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap - Ekim 2016

Bu ürün grubunda İran'ın diğer önemli tedarikçileri; Güney Kore, Tayland, İtalya, Almanya, Suudi Arabistan, Tayvan ve Belçika olmuştur.

TÜRKİYE - İRAN GENEL DIŞ TİCARETİ

Türkiye'nin doğudaki en büyük komşularından biri İran, Türkiye'nin yoğun dış ticaret ilişkisi içerisinde olduğu ülkelerden biridir. İki ülke arasındaki ticaret Türkiye lehine gelişim göstermektedir. İran, 2015 yılında Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında üst sıralarda yer alırken, aynı yıl Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında ise son sıralarda yer almaktadır.

Türkiye ile İran arasında 2015 yılındaki toplam dış ticaret hacmi (ihracat + ithalat) yaklaşık 10 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir. Dış ticaret hacminin 3,6 milyar dolar değerindeki kısmını Türkiye'den İran'a ihracat oluştururken, 6 milyar dolar değerindeki kısmını ise İran'dan yapılan ithalat oluşturmaktadır.

2015 yılında 144 milyar dolar değerinde gerçekleşen Türkiye genel ihracatında, İran'ın 3,6 milyar dolar ile %2,5 payı bulunmaktadır. 2015 yılında Türkiye'nin genel ihracatı bir önceki yıla göre %8,7 oranında azalırken, İran'a ihracat %5,7 oranında gerilemiştir. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise Türkiye genel ihracatı %3,1 oranında gerileme ile yaklaşık 93 milyar dolara düşerken, Almanya'ya ihracat %37,3 oranında artış ile yaklaşık 3,4 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Diğer yandan, 2015 yılında İran'dan 6 milyar dolar ithalat yapılmış olup, 207 milyar dolarlık Türkiye genel ithalatında İran'ın payı %2,9 olarak hesaplanmaktadır. 2015 yılında Türkiye ithalatında %14,4 oranında ve İran'dan yapılan ithalatta ise %38 oranında azalma olmuştur. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise Türkiye genel ithalatı %9,5 oranında azalırken, İran'dan yapılan ithalat %32,2 oranında gerilemeyle yaklaşık 3 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye - İran Dış Ticaret İlişkileri						
Birim: 1000 \$						
Yıllar	2014	2015	Değişim	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim
Türkiye'nin Genel İhracatı	157.610.000	143.844.000	-8,7%	95.584.321	92.651.925	-3,1%
İran'a İhracat	3.886.190	3.663.760	-5,7%	2.447.266	3.359.903	37,3%
İran'ın Payı	2,5%	2,5%		2,6%	3,6%	
Türkiye'nin Genel İthalatı	242.177.117	207.235.628	-14,4%	88.554.951	80.174.345	-9,5%
İran'dan İthalat	9.833.290	6.096.254	-38,0%	4.368.590	2.962.610	-32,2%
İran'ın Payı	4,1%	2,9%		4,9%	3,7%	
Türkiye'nin Tekstil ve Hammaddeleri İhracatı	10.763.833	9.487.565	-11,9%	6.523.449	6.484.310	-0,6%
İran'a İhracat	333.964	338.481	1,4%	271.727	288.852	6,3%
İran'ın Payı	3,1%	3,6%		4,2%	4,5%	
Türkiye'nin Tekstil ve Hammaddeleri İthalatı	9.907.506	8.466.755	-14,5%	5.680.313	5.902.726	3,9%
İran'dan İthalat	30.491	17.236	-43,5%	13.554	6.510	-52,0%
İran'ın Payı	0,3%	0,2%		0,2%	0,1%	
Türkiye'nin Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı	16.256.751	14.843.876	-8,7%	9.797.157	10.143.333	3,5%
İran'a İhracat	50.303	107.022	112,8%	62.706	218.451	248,4%
İran'ın Payı	0,3%	0,7%		0,6%	2,2%	
Türkiye'nin Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı	2.867.795	2.650.577	-7,6%	1.761.447	1.587.957	-9,8%
İran'dan İthalat	62	245	291,6%	232	15	-93,7%
İran'ın Payı	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

Türkiye'nin İran ile dış ticareti içerisinde, tekstil ve konfeksiyon ticaretinin önemli bir yeri bulunmaktadır. İki ülke arasındaki dış ticarete tekstil ve konfeksiyon ticaretinin payı, 2015 yılında %3,6 iken 2016 Ocak-Ağustos döneminde %4,5 olmuştur.

2015 yılında Türkiye'den İran'a %1,4 artışla 338 milyon dolar değerinde tekstil ihracatı ve İran'dan %43,5 düşüşle 17 milyon dolar değerinde tekstil ithalatı yapılmıştır. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise İran'a tekstil ihracatı %6,3 artışla yaklaşık 229 milyon dolara yükselirken, ithalat ise %52 oranında gerilemeyle 6 milyon dolara gerilemiştir.

2015 yılında Türkiye'den İran'a yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı %112,8 artışla 107 milyon dolara yükselmiş, aynı yıl bu ürün grubunda İran'dan yapılan ithalat ise %291,6 artışla 245 bin dolara düşmüştür. 2016 yılının Ocak-

Ağustos döneminde İran'a hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı, %248,4 oranında artarak yaklaşık 218 milyon dolara yükselmiş, aynı dönemde İran'dan hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı ise %93,7 oranında gerileyerek 15 bin dolara düşmüştür.

İRAN'A EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

2016 Ocak-Ağustos dönemi itibariyle Türkiye'den İran'a en fazla ihraç edilen ürün, İran'a yapılan toplam ihracatın %39,3'ünü oluşturan 71'nci Fasılda yer alan kıymetli veya yarı kıymetli taşlar ve metallerdir. Bu ürün grubunda ihracat, 2015 yılının aynı dönemine göre %122,4 artış ile 1,3 milyar dolara ulaşmıştır.

Bu dönemde 268 milyon dolar ihracat değeri ve %8 pay ile 84'üncü Fasılda yer alan makine, nükleer reaktör ve kazanlar en fazla ihraç edilen ikinci ürün grubudur. 39'uncu Fasılda yer alan plastikler ve mamulleri ürün grubu ise yaklaşık 120 milyon dolar ihracat değeri ve %3,6 pay ile üçüncü en fazla ihraç edilen ürün grubudur.

İran'a yapılan toplam ihracatın %8,6'sını tekstil ve hammaddeleri ihracatı ve %6,5'ünü ise hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ihracatı oluşturmaktadır.

İran'a En Çok İhraç Edilen Ürünler / 2016					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
71	Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar, Metaller	592.931	1.318.858	122,4%	39,3%
84	Kazan, Makine, Mekanik Cihazlar ve Aletler	280.369	268.211	-4,3%	8,0%
39	Plastikler ve Mamulleri	131.255	119.662	-8,8%	3,6%
61	Örme Giyim Eşyası ve Aksesuarı	41.014	119.079	190,3%	3,5%
24	Tütün ve Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	85.213	112.753	32,3%	3,4%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		1.130.782	1.938.563	71,4%	57,7%
Tekstil ve Hammaddeleri İhracatı		271.727	288.852	6,3%	8,6%
Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı		62.706	218.451	248,4%	6,5%
İran'a Toplam İhracat		2.447.266	3.359.903	37,3%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

İRAN'DAN EN FAZLA İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER

2016 Ocak-Ağustos dönemi itibariyle Türkiye'nin İran'dan en fazla ithal edilen ürün, İran'a yapılan toplam ithalatın %72,7'sini oluşturan 27'inci Fasılda yer alan mineral yakıtlar ve mineral yağlardır. Bu ürün grubunda ithalat, 2015 yılının aynı dönemine göre %38,2 düşüşle 2,1 milyar dolara gerilemiştir.

İran'dan En Çok İthal Edilen Ürünler / 2016					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
27	Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar	3.485.624	2.154.494	-38,2%	72,7%
39	Plastikler ve Mamulleri	318.139	280.218	-11,9%	9,5%
74	Bakır ve Bakırdan Eşya	150.627	175.618	16,6%	5,9%
72	Demir ve Çelik	25.219	61.329	143,2%	2,1%
79	Çinko ve Çinkodan Eşya	58.912	56.452	-4,2%	1,9%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		4.038.521	2.728.112	-32,4%	92,1%
Tekstil ve Hammaddeleri İthalatı		13.555	6.510	-52,0%	0,2%
Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı		232	15	-93,5%	0,0%
İran'dan Toplam İthalat		4.368.590	2.962.610	-32,2%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

Bu dönemde 280 milyon dolar ithalat değeri ve %9,5 pay ile 39'uncu Fasılda yer alan plastikler ve mamulleri ürün grubu en fazla ithal edilen ikinci ürün grubudur. 74'üncü Fasılda yer alan bakır ve bakırdan eşyalar ürün grubu ise yaklaşık 176 milyon dolar ithalat değeri ve %5,9 pay ile üçüncü en fazla ithal edilen ürün grubudur.

İran'dan yapılan toplam ithalatın %0,2'sini tekstil ve hammaddeleri ithalatı ve %0,001'ini ise hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ithalatı oluşturmaktadır.

TÜRKİYE'NİN TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İHRACATINDA İRAN'IN YERİ

İran, 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ihracatı yaptığı 200'ü aşkın ülke arasında 5'nci sırada yer almaktadır. 2015 yılının aynı dönemine göre İran'a tekstil ihracatı %6,3 oranında artarak yaklaşık 289 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin toplam tekstil ve hammaddeleri ihracatında İran'a yapılan ihracatın payı %4,5 düzeyindedir.

En Çok Tekstil Ürünleri İhraç Edilen Ülkeler / 2016					
Birim: 1000 \$					
Ülke	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay	
İTALYA	559.602	569.033	1,7%	8,8%	
ALMANYA	556.112	551.675	-0,8%	8,5%	
BULGARİSTAN	216.359	392.797	81,5%	6,1%	
ABD	375.648	357.321	-4,9%	5,5%	
İRAN	271.727	288.852	6,3%	4,5%	
İNGİLTERE	276.838	258.156	-6,7%	4,0%	
İSPANYA	190.033	225.792	18,8%	3,5%	
HOLLANDA	185.279	209.506	13,1%	3,2%	
POLONYA	189.381	208.041	9,9%	3,2%	
ROMANYA	204.564	206.127	0,8%	3,2%	
İlk 10 Ülke Toplamı	3.025.544	3.267.301	8,0%	50,4%	
Toplam Tekstil İhracatı	6.523.449	6.484.310	-0,6%	100%	

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları - Ekim 2016

Türkiye'nin bu dönemde en fazla tekstil ihracatı yaptığı diğer ülkeler ise; %8,8 pay ve 569 milyon dolar ihracat değeri ile birinci sırada yer alan İtalya, %8,5 pay ve yaklaşık 552 milyon dolar ihracat değeri ile ikinci sırada yer alan Almanya, %6,1 pay ve yaklaşık 393 milyon dolar ihracat değeri Bulgaristan, %5,5 pay ve 357 milyon dolar ihracat değeri ile ABD'dir.

TÜRKİYE’NİN TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İTHALATINDA İRAN’IN YERİ

2016 Ocak-Ağustos döneminde Türkiye’nin tekstil ve hammaddeleri ithalatı yaptığı 145 ülke arasında İran 55’inci sırada yer almaktadır. İran’dan tekstil ve hammaddeleri ithalatı 2015 Ocak-Ağustos dönemine göre bu dönemde %52 oranında gerileyerek yaklaşık 7 milyon dolara gerilemiştir. İran’dan yapılan tekstil ithalatının Türkiye toplam tekstil ithalatındaki payı %0,1’dir.

En Çok Tekstil Ürünleri İthal Edilen Ülkeler / 2016				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
ÇİN	1.087.237	1.231.498	13,3%	20,9%
A.B.D.	501.366	491.665	-1,9%	8,3%
HİNDİSTAN	433.499	482.762	11,4%	8,2%
ENDONEZYA	484.839	445.852	-8,0%	7,6%
İTALYA	320.170	293.741	-8,3%	5,0%
TÜRKMENİSTAN	335.365	289.657	-13,6%	4,9%
ALMANYA	269.154	270.375	0,5%	4,6%
GÜNEY KORE	204.213	204.871	0,3%	3,5%
MISIR	223.282	184.518	-17,4%	3,1%
VIETNAM	184.852	168.869	-8,6%	2,9%
İlk 10 Ülke Toplamı	4.043.978	4.063.809	0,5%	68,8%
İRAN (55. Sırada)	13.554	6.510	-52,0%	0,1%
Toplam Tekstil İthalatı	5.680.313	5.902.726	3,9%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

YILLAR BAZINDA İRAN İLE TEKSTİL VE HAMMADDELERİ DİŞ TİCARETİ

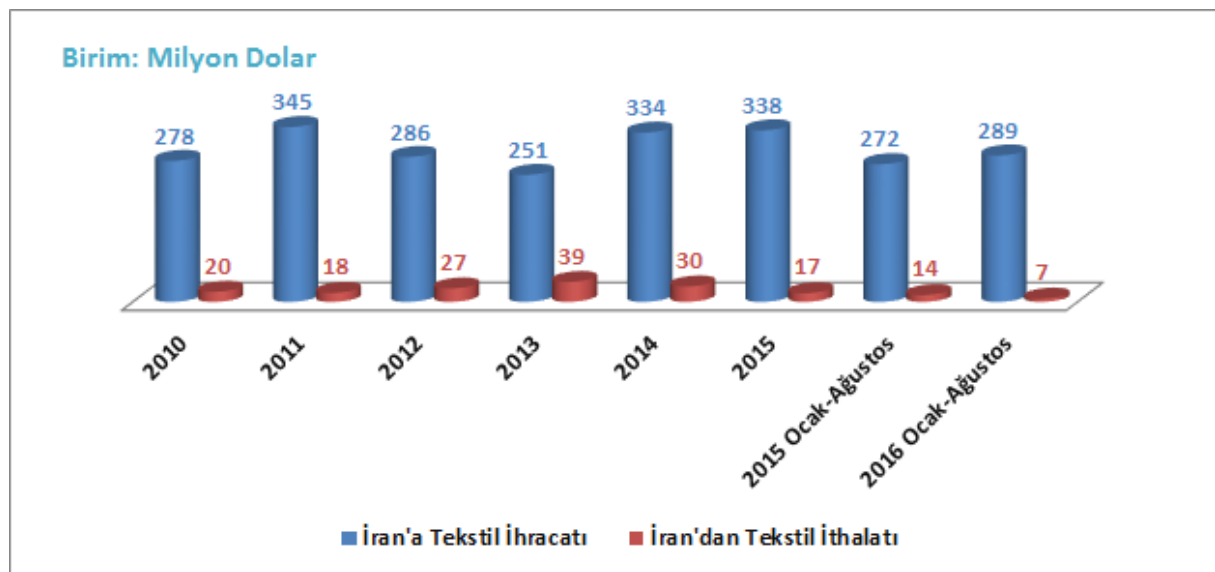
İran ile Türkiye arasındaki tekstil ve hammaddeleri ticareti, 2010-2015 yılları arasındaki süreçte genel olarak artış eğilimi kaydetmiş, 2015 yılı sonunda yaklaşık 356 milyon dolar olmuştur. Ticaretin; 338 milyon dolarını İran’a tekstil ve hammaddeleri ihracatı, 17 milyon dolarını ise tekstil ve hammaddeleri ithalatı oluşturmaktadır.

2010 yılında 278 milyon dolar değerinde olan İran'a tekstil ve hammaddeleri ihracatında; 2012 ve 2013 yıllarında sırasıyla %17,1 ve 12,4 oranlarında düşüş yaşanmıştır. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise İran'a tekstil ve hammaddeleri ihracatı %6,3 oranında artmış ve yaklaşık 289 milyon dolara ulaşmıştır.

İran'dan tekstil ve hammaddeleri ithalatı ise, 2010-2015 yılları arasında 2011 yılında %10,5, 2014 yılında %22,6 ve 2015 yılında %43,5 oranlarında gerilemiş ve diğer yıllarda ise %18,4 ve %48,6 arasında değişen oranlarda artış kaydetmiştir. 2010 yılında yaklaşık 20 milyon dolar değerinde olan İran'dan tekstil ve hammaddeleri ithalatı, 2015 yılında 17 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde ise ithalat değeri %52 oranında gerilemiş ve yaklaşık 7 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye ve İran arasında Tekstil ve Hammaddeleri Dış Ticareti				
Birim: 1000 \$				
Yıllar	İhracat	Değişim	İthalat	Değişim
2010	278.199	14,4%	19.967	18,4%
2011	345.073	24,0%	17.871	-10,5%
2012	286.002	-17,1%	26.565	48,6%
2013	250.638	-12,4%	39.408	48,3%
2014	333.964	33,2%	30.491	-22,6%
2015	338.481	1,4%	17.236	-43,5%
2015 Ocak-Ağustos	271.727		13.554	
2016 Ocak-Ağustos	288.852	6,3%	6.510	-52,0%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN TEKSTİL ÜRÜNLERİ

2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde Türkiye'den İran'a en fazla ihraç edilen tekstil ve hammaddeleri ürünlerinin başında 5509 GTP başlıklı dikiş ipliği hariç sentetik devamsız liflerden iplik gelmektedir. Bu ürün grubunda %113,8 oranında artış ile 43 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Bu ürün grubunun Türkiye'den İran'a yapılan toplam tekstil ihracatında payı %14'9'dur.

İran'a En Çok İhraç Edilen Tekstil Ürünleri / 2016					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
5509	Sentetik Devamsız Liflerden İplik (Dikiş İpliği Hariç)	20.124	43.034	113,8%	14,9%
5603	Dokunmamış Mensucat	15.638	34.364	119,7%	11,9%
5407	Sentetik Filament İpliklerden Dokunmuş Mensucat	30.364	31.976	5,3%	11,1%
5501	Sentetik Filament Demetleri	16.458	15.981	-2,9%	5,5%
5506	Sentetik Devamsız Lifler(Taranmış, İleri İşlem Görmüş)	12.145	12.090	-0,5%	4,2%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		94.729	137.445	45,1%	47,6%
Toplam Tekstil Ürünleri İhracatı		271.727	288.852	6,3%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

5603 GTP başlıklı dokunmamış mensucat, İran'a tekstil ve hammaddeleri ihracatında ikinci en fazla ihraç edilen ürün grubudur. 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde İran'a söz konusu ürün grubunda %119,7 oranında artış ile 34 milyon dolarlık ihracat yapılmış ve bu ürün grubunun İran'a toplam tekstil ve hammaddeleri ihracatında payı %11,9 olarak hesaplanmıştır.

İran'a en çok ihraç edilen üçüncü tekstil ürünü 5407 GTP başlıklı sentetik filament ipliklerden dokunmuş mensucattır. 2016 yılının Ocak-Ağustos

döneminde söz konusu ürün grubu ihracatı %11,1 oranında artışla yaklaşık 32 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

5501 GTP başlıklı sentetik filament demetleri ve 5506 GTP başlıklı taranmış, ileri işlem görmüş sentetik devamsız lifler; en çok ihraç edilen diğer mamuller olarak sıralanmaktadır.

ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İHRACATI

2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde İran'a tekstil ve hammaddeleri ihracatı ürün grupları bazında incelendiğinde, en yüksek ihracat değerinin yaklaşık 58 milyon dolar ile dokuma kumaş grubunda kaydedildiği görülmektedir. Bu dönemde İran'a dokuma kumaş ihracatı bir önceki yıla göre %10,5 artmıştır.

İran'a tekstil ve hammaddeleri ihracatında ikinci önemli ürün grubu, 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde ihracat değeri %57,3 oranında artan ve yaklaşık 56 milyon dolar olarak gerçekleşen iplik ürün grubudur.

Teknik tekstiller, İran'a 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde en fazla ihraç edilen üçüncü büyük tekstil ürün grubudur. Bu dönemde İran'a teknik tekstil ihracatı %87,1 oranında artarak yaklaşık 51 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir.

İran'a Ürün Grupları Bazında Tekstil Ürünleri İhracatı / 2016				
Birim: 1000 \$				
Ürün Grupları	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
Elyaf	41.768	38.233	-8,5%	13,2%
İplik	35.492	55.844	57,3%	19,3%
Dokuma Kumaş	52.467	57.970	10,5%	20,1%
Örme Kumaş	17.083	10.822	-36,7%	3,7%
Toplam Tekstil İhracatı	271.727	288.852	6,3%	100%
Ev Tekstili	32.753	37.322	14,0%	-
Teknik Tekstil	27.064	50.624	87,1%	-

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

Not: Ev tekstili ve teknik tekstil ürün gruplarında diğer sanayi ürünlerinin de yer alması nedeniyle toplam tekstil ihracatı içinde payları hesaplanmamıştır.

İRAN'DAN TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İTHALATINDA ÜRÜNLER

EN FAZLA İTHAL EDİLEN TEKSTİL ÜRÜNLERİ

2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde İran'dan en fazla ithal edilen tekstil ve hammaddeleri ürünlerinin başında %57,6 pay ile 5402 GTP başlıklı, dikiş ipliği hariç sentetik filament iplikleri gelmektedir. Bu ürün grubunda 10,2 oranında artış ile yaklaşık 3,8 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmiştir.

5503 GTP başlıklı işlem görmemiş sentetik devamsız lifler İran'a tekstil ürünleri ithalatında %22,5 pay ile ikinci en fazla ithal edilen ürün grubudur. 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde İran'dan söz konusu ürün grubunda %22 gerileme ile 1,4 milyon dolar ithalat yapılmıştır.

İran'dan en çok ithal edilen üçüncü tekstil ürünü 5804 GTP başlıklı tüller ve diğer işlemler ürün grubudur. 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde söz konusu ürün grubunda ithalat %44,5 artışla 350 bin dolara yükselmiştir.

5603 GTP başlıklı dokunmamış mensucat ve 6303 GTP başlıklı perdeler ve iç storlar; perde ve yatak farbelaları, en çok ithal edilen diğer tekstil ürünleri olarak sıralanmaktadır.

İran'dan En Çok İthal Edilen Tekstil Ürünleri / 2016					
Birim: 1000 \$					
Fasıl No	Tanım	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
5402	Sentetik Filament İplikleri (Dikiş İpliği Hariç)	3.401	3.747	10,2%	57,6%
5503	İşlem Görmemiş Sentetik Devamsız Lifler	1.878	1.464	-22,0%	22,5%
5804	Tüller ve Diğer İşlemler	242	350	44,5%	5,4%
5603	Dokunmamış Mensucat	562	226	-59,8%	3,5%
6303	Perdeler ve İç Storlar; Perde ve Yatak Farbelaları	1.446	165	-88,6%	2,5%
İlk 5 Ürün Grubu Toplamı		7.529	5.952	-20,9%	91,4%
Toplam Tekstil Ürünleri İthalatı		13.554	6.510	-52,0%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

ÜRÜN GRUPLARI BAZINDA TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İTHALATI

2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde İran'dan tekstil ve hammaddeleri ithalatı ürün grupları bazında incelendiğinde, en yüksek ithalat değerinin yaklaşık 4 milyon dolar ile iplik grubunda kaydedildiği görülmektedir. Bu dönemde İran'dan iplik ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,8 oranında artış kaydetmiştir.

İran'dan tekstil ve hammaddeleri ithalatında ikinci önemli ürün grubu, 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde ithalat değeri %73,5 oranında gerileyen ve 1,5 milyon dolar olarak gerçekleşen elyaftır.

Teknik tekstil, İran'dan 2016 yılı Ocak-Ağustos döneminde en fazla ithal edilen üçüncü büyük tekstil ürün grubudur. Bu dönemde İran'dan iplik ithalatı %58,1 oranında gerileyerek 823 bin dolar değerinde gerçekleşmiştir.

İran'dan Ürün Grupları Bazında Tekstil Ürünleri İthalatı / 2016				
Birim: 1000 \$				
Ürün Grupları	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
Elyaf	5.664	1.504	-73,5%	23,1%
İplik	3.794	3.977	4,8%	61,1%
Dokuma Kumaş	211	107	-49,1%	1,7%
Örme Kumaş	796	6	-99,2%	0,1%
Toplam Tekstil İthalatı	13.554	6.510	-52,0%	100%
Ev Tekstili	2.008	559	-72,2%	-
Teknik Tekstil	1.965	823	-58,1%	-

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

Not: Ev tekstili ve teknik tekstil ürün gruplarında diğer sanayi ürünlerinin de yer alması nedeniyle toplam tekstil ihracatı içinde payları hesaplanmamıştır.

Bu dönem içerisinde İran'dan gerçekleştirilen tekstil ürünleri ithalatında en fazla gerileyen ürün grubu %73,5 gerilemeyle elyaf olurken, ithalatta artış görülen tek ürün grubu %4,8 gerilemeyle iplik olmuştur.

TÜRKİYE'NİN HAZIR GİYİM VE KONFEKSİYON İHRACATINDA İRAN'IN YERİ

İran, 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı yaptığı 200'ü aşkın ülke arasında onuncu sırada yer almaktadır. 2015 yılının aynı dönemine göre İran'a hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı %248,4 oranında artış ile 218 milyon dolar değerinde gerçekleşmiştir. Türkiye'nin toplam hazır giyim ve konfeksiyon ihracatında İran'a yapılan ihracatın payı %2,2 düzeyindedir.

En Çok Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhraç Edilen Ülkeler / 2016				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
ALMANYA	1.819.638	1.837.890	1,0%	18,1%
İNGİLTERE	1.348.222	1.312.333	-2,7%	12,9%
İSPANYA	1.031.600	1.136.995	10,2%	11,2%
FRANSA	488.538	485.873	-0,5%	4,8%
HOLLANDA	465.770	448.143	-3,8%	4,4%
POLONYA	287.647	435.574	51,4%	4,3%
İTALYA	348.183	361.104	3,7%	3,6%
IRAK	447.919	329.051	-26,5%	3,2%
DANİMARKA	259.975	276.867	6,5%	2,7%
İRAN	62.706	218.451	248,4%	2,2%
İlk 10 Ülke Toplamı	6.560.198	6.842.280	4,3%	67,5%
Toplam Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı	9.797.157	10.143.333	3,5%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

Bu dönemde Türkiye hazır giyim ihracatında ilk on ülke arasında ihracat oranının en fazla yükseldiği ülke %248,4 oran ile İran olurken, ihracatın en fazla gerilediği ülke ise %26,5 gerilemeyle sekizinci sırada yer alan Irak olmuştur.

TÜRKİYE’NİN HAZIR GİYİM VE KONFEKSİYON İTHALATINDA İRAN’IN YERİ

İran, 2016 yılının Ocak-Ağustos döneminde Türkiye’nin hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı yaptığı 137 ülke arasında 103’üncü sırada yer almaktadır. 2015 yılının aynı dönemine göre İran’dan hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ithalatı %93,7 oranında gerileyerek yaklaşık 15 bin dolara düşmüştür. Türkiye’nin toplam hazır giyim ve konfeksiyon ithalatında İran’dan yapılan ithalatın payı %0,0001 düzeyindedir.

En Çok Hazır Giyim ve Konfeksiyon Ürünleri İthal Edilen Ülkeler / 2016				
Birim: 1000 \$				
Ülke	2015 Ocak-Ağustos	2016 Ocak-Ağustos	Değişim	Pay
BANGLADEŞ	532.734	434.853	-18,4%	27,4%
ÇİN	435.961	378.812	-13,1%	23,9%
İTALYA	99.124	96.534	-2,6%	6,1%
MISIR	96.613	91.866	-4,9%	5,8%
HİNDİSTAN	75.173	56.549	-24,8%	3,6%
GÜRCİSTAN	41.419	44.966	8,6%	2,8%
VİETNAM	45.529	44.571	-2,1%	2,8%
KAMBOÇYA	54.819	42.920	-21,7%	2,7%
İSPANYA	39.111	42.092	7,6%	2,7%
FAS	32.037	35.028	9,3%	2,2%
İlk 10 Ülke Toplamı	1.452.521	1.268.192	-12,7%	79,9%
İRAN (103. Sırada)	232	15	-93,7%	0,0%
Toplam Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı	1.761.447	1.587.957	-9,8%	100%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Ekim 2016

FAYDALI ADRESLER

T.C. TAHRAN BÜYÜKELÇİLİĞİ

Ferdowsi Ave. No. 337 P.O.Box: 11365-8758 Tehran

Tel: +98 21 3 595 11 00

Faks: +98 21 3 311 79 28

E-mail: embassy.tehran@mfa.gov.tr

Web-sitesi: <http://tahran.be.mfa.gov.tr>

T.C. TAHRAN BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ferdowsi Ave. No: 337 P.O.Box: 11365-8758 Tehran

Tel: + 98 21 3391 3592

Faks: + 98 21 3392 4952

E-mail: tahran@ekonomi.gov.tr

KAYNAKÇA

EKONOMİ BAKANLIĞI BİLGİ SİSTEMİ

INTERNATIONAL TRADE CENTER TİCARET VERİ BANKASI

<http://www.trademap.org>

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
TEKSTİL, DERİ VE HALI ŞUBESİ AR-GE ŞUBESİ
EKİM 2016